

Huvudman

Vindelns kommun
[vindeln.kommun@vindeln.se](mailto:vindelns.kommun@vindeln.se)

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola Hällnäs skola i Vindelns kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 25 januari 2023

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vindelns kommun att senast **den 8 september 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärd avseende brist rörande studiehandledning på modersmålet. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Vindelns kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Vindelns kommun ska vidta följande åtgärder

Studiehandledning på modersmålet

1. Se till att de elever som har behov av studiehandledning på modersmålet också får det. Huvudmannen ska redogöra för hur huvudmannen säkerställt att de elever som identifierats vara i behov av studiehandledning får sådan studiehandledning och bifoga aktuella anställnings- eller uppdragsavtal för studiehandledare (1 kap. 4 § skollagen och 5 kap. 4 § skolförordningen (2011:185)).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser studie- och yrkesvägledande insatser, fjärrundervisning samt särskilt stöd.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2022:6086) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2022 genomfört en tillsyn av Hällnäs skola i Vindelns kommun. Skolinspektionen beslutade den 25 januari 2023 att förelägga Vindelns kommun att senast den 3 maj 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande studiehandledning på modersmålet och fjärrundervisning. Vidare tilldelade Skolinspektionen Vindelns kommun en anmärkning rörande brister inom särskilt stöd samt den studie- och yrkesorienterande verksamheten.

Vindelns kommun har den 28 april 2023 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen. Skolinspektionen har därefter begärt kompletteringar som huvudmannen inkommit med den 15, 24 och 25 maj. Skolinspektionen har också inhämtat uppgifter genom samtal med rektorn den 21 juni 2023.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Vindelns kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan gjort bedömningen att det finns elever på skolan som är i behov av studiehandledning på modersmålet. Skolan har sökt studiehandledare under vårterminen 2023 men inte lyckats hitta någon.

Rektorn har inlett en direktupphandling avseende studiehandledningen på modersmål, vilken kommer att genomföras via fjärrundervisning i skolans lokaler där personal anställd av Vindelns kommun kommer närvara. Upphandlingen av studiehandledningen inleddes i slutet av mars 2023 med tre aktörer, som uppgav att det är svårt att komma igång med studiehandledningen tidigare än i augusti 2023. En raststödjare som talar ryska har under tiden kunnat stötta eleverna i relationer och det sociala samspelet för att motverka utanförskap.

Rättslig reglering

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Skolan ska sträva efter att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (1 kap. 4 § skollagen).

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Utifrån ovan redovisade omständigheter konstaterar Skolinspektionen att skolan gjort en bedömning av skolans behov av studiehandledning på modersmålet, av vilken det framgår att det fortfarande finns elever på skolan som har behov av sådan studiehandledning. Dessa elever har dock inte erbjudits studiehandledning på modersmålet under vårterminen 2023. Av redovisningen framgår att huvudmannen planerar att ge studiehandledning till eleverna från och med höstterminen 2023, men detta har ännu inte genomförts. Skolinspektionen bedömer därför att bristen i denna del kvarstår.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Vindelns kommuns verksamhet vid Hällnäs skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller studiehandledning på modersmålet. Det finns därför skäl att förelägga Vindelns kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden utan konstaterade brister

Studie- och yrkesvägledande insatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att lärare i moderna språk kommer informera elever i årskurs 5 om språkvalet inför årskurs 6 under maj månad 2023 i samband med att eleverna från Hällnäs skola har undervisning på Renforsskolan på tisdagar. Vid uppföljande kontakt med rektorn den 21 juni 2023 beskriver denne att Renforsskolans lärare tillsammans med studie- och yrkesvägledaren ändrat sina rutiner kring detta. Den information som var planerad att ges i slutet av maj till eleverna vid Hällnäs skola kommer istället ges vid starten av höstterminen 2023. Upplägget kommer vara så att eleverna under de två första veckorna vid skolstarten i årskurs 6 provar på de olika språken som finns att välja på. Därefter gör alla elever sitt val och från och med läsårets tredje vecka läser eleverna det språk de valt. Detta upplägg gäller således för samtliga elever som kommer börja årskurs 6 på Renforsskolan och inte enbart för eleverna från Hällnäs.

Rättslig reglering

Elever i grundskolan ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildning och yrkesverksamhet kan tillgodoses (2 kap. 29 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att kompetens för studie- och yrkesvägledning främst finns hos personer som är anställda för denna verksamhet. Även rektorer och lärare har dock ett visst ansvar att förmedla sådan kunskap. Frågor om studie- och yrkesvägledning behandlas främst i läroplanerna. Huvudmannen bestämmer själv om kompetensen ska ordnas genom att personal anställs eller på något annat sätt (prop. 2009/10:165 s. 659).

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen, särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser. Rektorn har inom givna ramar ett särskilt ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning (Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22), 2.6 Skolan och omvärlden samt 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisande omständigheter framgår att det inte är visat att Vindelns kommun brutit mot bestämmelserna om studie- och yrkesvägledande verksamhet. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolinspektionen vill dock framhålla att Vindelns kommun har en skyldighet att tillse att eleverna vid Hällnäs skola vid behov får tillgång till studie- och yrkesvägledande insatser, även om huvudmannen valt att ge information om språkval i samband med att eleverna börjar årskurs 6 vid en annan av huvudmannens skolor.

Fjärrundervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår Vindelns kommun tar del av fjärrundervisning i modersmål Meänkieli som anordnas av Övertorneå kommun. Undervisningen bedrivs från och med vecka 18 under våren 2023 i skolans lokaler med en handledare som är anställd av Vindelns kommun. Rektorn kommer följa upp fjärrundervisningen i juni 2023 tillsammans med elev och vårdnadshavare.

Vindelns kommun har vidare anmält till Skolinspektionen att fjärrundervisning kommer användas vid Hällnäs skola. Bifogat anmälan finns huvudmannens beslut om detta.

Rättslig reglering

Fjärrundervisning i årskurser 1-6 i grundskolan får användas vid undervisning i modersmål (21 kap. 4 § skollagen och 5a kap. 2 § skolförordningen).

En huvudman som avser att använda fjärrundervisning i ett visst ämne ska fatta ett beslut om det. Huvudmannen får besluta om att använda fjärrundervisning för högst ett läsår åt gången. Fjärrundervisning får endast utföras av huvudmän inom skolväsendet (21 kap. 9 och 10 §§ skollagen).

Elever som deltar i fjärrundervisning ska göra det i lokaler som skolenheten disponerar. Vid fjärrundervisning ska det finnas en handledare. I grundskolan ska handledaren finnas närvarande där eleverna befinner sig. Handledaren ska vara en för detta ändamål lämplig person (21 kap. 12 och 13 §§ skollagen).

Huvudmannen ska dokumentera ett beslut om att använda fjärrundervisning och anmäla beslutet till Statens skolinspektion (5a kap. 5 och 6 §§ skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område och att tidigare konstaterade brister har avhjälpats. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan infört nya rutiner gällande utvärdering av åtgärdsprogram. Rutinerna innefattar att rektorn, i samband med att åtgärdsprogram utvärderas, fattar nya beslut gällande åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har tagit del av ett åtgärdsprogram som rektorn beslutat om den 5 maj 2023 i samband med utvärderingen av ett tidigare åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn (3 kap. 9 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område och att tidigare konstaterade brister har avhjälpats. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av jurist Ellen Kalman.

Utredare Anders Holmgren har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även jurist Elina Axelsson medverkat.